



CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31/03-76-1839

Chișinău

19 februarie 2025

Biroul permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a titularilor de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili), aprobat în ședința Guvernului din 19 februarie 2025, conform Deciziei protocolare nr. 5.2 /2025.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Energiei.

Anexe:

1. Copia Deciziei protocolare (1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română 3 file și în limba rusă 3 file);
3. Nota de fundamentare (11 file);
4. Avizele și recomandările recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice (31 file);
5. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (5 file);
6. Avizul Ministerului Justiției (2 file);
7. Sinteza (36 file);
8. Procesul-verbal al ședinței de lucru interinstitucional (4 file);
9. Tabell comparativ (2 file).

Secretar de stat al Guvernului

Ana Calinici

Ex.: Dumitru Celonenco
Tel.: 022 250 427
e-mail: dimitru.celonenco@gov.md

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA			
D.D.P. Nr. <u>48</u>			
" <u>19</u> "	<u>02</u>	<u>2025</u>	
Ora			

Casa Guvernului,
MD-2012, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

E-mail:
cancelaria@gov.md



GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIE PROTOCOLARĂ nr. 5.2/2025

Extras din procesul-verbal nr. 5 (pct. 2)
al ședinței Guvernului din 19 februarie 2025

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanismul de responsabilizare a titularilor de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili).

Prim-ministru



DORIN RECEAN

Aprobat în ședința Guvernului din 19 februarie 2025

Decizia protocolară nr.5.2/2025

Proiect

LEGE

privind modificarea unor acte normative (mecanismul de responsabilizare a titularilor de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 47 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 193-203 art. 413), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatele (9)-(13) cu următorul cuprins:

„(9) Titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW sunt obligați să depună la operatorul de sistem garanții financiare de bună execuție a avizelor de racordare, după obținerea avizului de racordare, în conformitate cu alin. (10).

(10) Condițiile, cerințele, cuantumul, termenele de depunere și de restituire a garanțiilor financiare de bună execuție a avizelor de racordare, precum și cazurile în care garanția financiară de bună execuție se utilizează de către operatorul de sistem pentru dezvoltarea rețelei electrice se stabilesc prin hotărâre a Agenției privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare.

(11) Operatorul de sistem anulează avizele de racordare eliberate în cazul în care titularii avizelor de racordare nu depun garanția financiară de bună execuție, în conformitate cu prevederile alin. (9) și (10), și informează titularul despre aceasta.

(12) Sunt scutiți de depunerea garanțiilor financiare de bună execuție a avizului de racordare titularii de avize de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil și comunitățile de energie din surse regenerabile.

(13) Garanția financiară de bună execuție a avizului de racordare, depusă până la oferirea statutului de producător eligibil, se restituie, la cerere, titularului

de aviz de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care a obținut statut de producător eligibil.”

Art. II – Articolul 37 alineatul (7) din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77 art. 117), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central se află în intervalele $\pm 8\%$, în cazul centralelor electrice eoliene, și $\pm 4\%$, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică nu calculează dezechilibrul producătorului eligibil respectiv.

În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central depășește intervalele $\pm 8\%$, în cazul centralelor electrice eoliene, și $\pm 4\%$, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică calculează dezechilibrul producătorului eligibil respectiv doar pentru cantitatea de energie electrică ce depășește intervalele stabilite.”

Art. III. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor depune garanția financiară de bună execuție prevăzută la art. 47 alin. (9) din Legea nr. 107/2016 doar în cazul solicitării de prelungire a termenului de valabilitate a avizului de racordare. În acest caz, termenul de depunere a garanției financiare de bună execuție se va calcula de la data aprobării prelungirii termenului de valabilitate a avizului de racordare.

(3) Titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, obținute până la intrarea în vigoare a prezentei legi, precum și titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, a căror termen de valabilitate a fost prelungit până la data intrării în vigoare a prezentei legi, au dreptul de a renunța benevol la avizul de racordare, în termen de până la 30 iunie 2025, notificând în scris operatorului de sistem despre renunț.

(4) După expirarea termenului indicat la alin. (3), titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, obținute până la intrarea în vigoare a prezentei legi, dar care nu întrunesc condițiile pentru prelungirea avizului, precum și titularii avizelor de racordare a centralelor electrice cu capacitatea mai mare de 200 kW, a căror termen de valabilitate a fost prelungit până la data intrării în vigoare a prezentei legi, la expirarea termenului de valabilitate al avizului de racordare, vor achita o taxă de nevalorificare în valoare

de 50%-70% din echivalentul garanției financiare stabilite în hotărârea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare.

(5) Taxa de nevalorificare prevăzută la alin. (4) se va aplica de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în modul stabilit de hotărârea Agenției privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare. Mijloacele bănești obținute din aplicarea taxei de nevalorificare se fac venit în bugetul de stat.

(6) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora și va aproba hotărârea privind garanțiile financiare de bună execuție a avizelor de racordare.

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili), a fost elaborat de către Ministerul Energiei.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Depunerea garanțiilor de bună execuție de către titularii de aviz de racordare către operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție, reprezintă un instrument de asigurare a realizării construcției și punerii în funcțiune a instalației, ulterior eliberării avizului de racordare, precum și la prelungirea acestuia, în contextul în care capacitatea existentă a sistemului electroenergetic disponibilă pentru capacități noi este redusă, luând în considerare un număr mare de avize de racordare eliberate și un grad redus de realizare a lor.

Condiționarea depunerii garanției financiare de bună execuție după obținerea avizului de racordare va conduce la reducerea riscului de rezervare a capacității, dar fără a fi construită într-un final instalația electrică.

Totodată, proiectul a fost elaborat cu scopul de a îmbunătăți prevederile actuale privind marjele de toleranță pentru dezechilibrele cauzate de producătorii eligibili, în vederea oferirii unui suport pentru investitorii în surse de energie regenerabilă care se angajează în contracte pe termen lung cu Furnizorul central de energie și care va conduce la execuția în termen a acestora a centralelor precum și consolidarea puterii interne de generare.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Modificarea Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică are drept scop introducerea obligației de depunere a unei garanții de bună execuție pentru toți titularii de avize de racordare, ca o măsură necesară pentru asigurarea implementării proiectelor energetice în conformitate cu normele tehnice și reglementările aplicabile. Totodată, proiectul prevede că în cazul neîndeplinirii acestei obligații în termenul prevăzut de ANRE, acesta va fi anulat. Garanția financiară de bună execuție nu reprezintă o condiție prealabilă pentru eliberarea avizului de racordare, ci o condiție pentru implementarea proiectului de execuție, după ce avizul de racordare a fost deja obținut, sau prelungit.

Situația actuală relevă că operatorii de sistem au emis un număr semnificativ de avize de racordare, în ciuda faptului că multe dintre centralele electrice pentru care au fost emise aceste avize nu au fost construite și, implicit, nu au fost racordate la rețelele electrice. Acest blocaj generează o aparentă lipsă de capacitate disponibilă în anumite zone ale rețelelor electrice, deși, fizic, această capacitate există. Operatorii de sistem sunt nevoiți să refuze eliberarea de noi avize de racordare, invocând lipsa de capacitate disponibilă în rețea, ceea ce creează obstacole pentru noii solicitanți, inclusiv pentru investitorii în surse regenerabile.

Adițional, blocajul artificial al capacităților duce la încălcarea de către operatorii de sistem a principiului de acces nediscriminatoriu al solicitanților la rețelele de transport și distribuție a energiei electrice. Or, în cazul lipsei de capacitate operatorii ar fi obligați să dezvolte rețelele

electrice pentru a satisface cerințele potențialilor utilizatori, incluzând investițiile necesare în planurile proprii de dezvoltare și de investiții.

Prin urmare, alegând opțiunea de a nu face nimic, operatorii de sistem vor putea fi obligați să investească în dezvoltarea rețelelor de transport și de distribuție a energiei electrice. Aceste costuri, absolut nejustificate, vor fi recuperate de operatori prin intermediul tarifelor de transport/distribuție a energiei electrice. Altfel spus, costurile generate artificial de un grup mic de companii va fi suportat de toți, inclusiv consumatorii casnici și cei vulnerabili.

Pentru a soluționa această problemă și a facilita racordarea centralelor electrice la rețea electrică, s-a propus o soluție care vizează responsabilizarea titularilor de avize și stimularea accesării avizelor de racordare doar în cazul în care există o intenție reală de construcție a centralelor electrice.

Măsurile propuse includ:

- introducerea garanției financiare de bună execuție a avizului de racordare.
- exceptarea de la necesitatea de depunere a garanției de bună execuție pentru producătorii de energie din surse regenerabile pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil, precum și a comunităților de energie din surse regenerabile.
- introducerea instrumentelor legale pentru ANRE în scopul reglementării garanțiilor financiare pentru titularii avizelor de racordare mai mari de 200 kW.. Această măsură are scopul de a descuraja blocarea capacității rețelei de către persoanele care nu intenționează să construiască centrale electrice. Definirea criteriilor și condițiilor în care solicitanții de avize de racordare sunt obligați să depună garanții financiare de bună execuție.

În vederea evitării blocării capacităților rețelei de către proiecte care nu sunt implementate efectiv, este necesară prevederea potrivit căreia avizul de racordare va fi anulat dacă titularul nu depune garanția de bună execuție în termenii prevăzuți de ANRE.

Această măsură este justificată prin - **Prevenirea speculațiilor** cu avizele de racordare, care pot fi solicitate și păstrate fără o intenție reală de execuție. Prin impunerea garanției de bună execuție, legiuitorul urmărește să descurajeze comportamentele speculative sau abuzive, asigurând că avizele emise conduc la racordări efective, fără a afecta în mod retroactiv drepturile existente. **Or, Art. 11 alin (2) codul Civil** stabilește că „*în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.*”, fapt ce demonstrează că garanția de buna execuție este o dovadă a bunei credințe a titularului de avize.

Asigurarea unei utilizări eficiente a infrastructurii energetice, prin eliberarea capacităților rezervate pentru proiecte inactive.

Acest lucru se face pentru a proteja interesele generale ale societății, cum ar fi siguranța energetică și evitarea blocării unor proiecte esențiale. Mai cu seamă având în vedere că sistemul energetic este un pilon al economiei naționale, iar normele propuse au ca scop protejarea interesului economic general, care este un scop legitim. Depunerea garanțiilor financiare asigură că investitorii sunt angajați în mod serios și că resursele sistemului nu sunt blocate de proiecte care nu se materializează.

Conceptul de "scop legitim" este un principiu general recunoscut în legislația civilă și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO). În dreptul civil, el se referă la justificarea obiectivă a unei măsuri sau a unei decizii juridice care afectează drepturile și obligațiile părților implicate.

În speță scopul legitim al statului este de a asigura securitatea energetică. Or, scopul amendamentului este de a accelera tranziția către energia regenerabilă prin eliberarea capacității de rețea rezervate de așa-numitele „conexiuni fantomă” – titulari de avize care aveau capacitatea rezervată, dar nu produceau energie.

Situația actuală demonstrează că din totalul a peste 1500 MW de avize de racordare eliberate de către operatorul sistemului de transport, pentru implementarea proiectelor SER (instalații eoliene și fotovoltaice), mai puțin de 10% din acestea sunt puse în exploatare anual. Drept date reale cu privire la situația de pe piață, facem referință la Lista AR de valabile eliberate dar și lista de așteptare a AR la rețeaua OST (<https://moldelectrica.md/ro/network/access>).

Prin urmare, capacitățile pentru care au fost emise avize de racordare de către operatorul sistemului de transport rămân a fi rezervate fără a fi, de facto, construite centralele electrice.

Totodată, conform informațiilor vehiculate în spațiul public există preocupări referitoare la modul în care deținătorii actuali de avize de racordare blochează capacitățile rețelei electrice și comercializează aceste avize la sume impunătoare de bani. Această practică duce la scumpirea proiectelor SER și la prelungirea perioadei de recuperare a investiției. În cele din urmă, consumatorul final suferă consecințele acestui proces prin tarife mai mari la facturi. De menționat că, conform proiectului, producătorii mici, inclusiv prosumatorii de energie electrică din surse regenerabile, nu au obligația privind depunerea garanției financiare la eliberarea avizelor de racordare.

În altă ordine de idei invocăm că proiectul prevede că sunt scutiți de depunerea garanției financiare de bună execuție a avizului de racordare obținut și o garanție suplimentară pentru prelungirea avizului respectiv, titularii de avize de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil și comunitățile energetice din surse regenerabile.

Această scutire vine în contextul în care producătorii eligibili (beneficiarii schemelor de sprijin „tarif fix” și „preț fix” depun o garanție de bună execuție pentru construcția centralelor electrice, iar impunerea unei noi garanții pentru avizul de racordare ar fi o sarcină financiară de bună execuție suplimentară, excesivă pentru investitori.

Comunitățile de energie din surse regenerabile de asemenea sunt scutite de la depunerea garanției de bună execuție a avizului de racordare, deoarece nu sunt entități comerciale orientate spre profit, ci structuri menite să aducă beneficii economice, sociale și de mediu comunităților locale. Impunerea unei astfel de garanții ar constitui o barieră administrativă și financiară, limitând accesul cetățenilor și al întreprinderilor mici și mijlocii la producția descentralizată de energie. Având în vedere că membrii comunității sunt persoane fizice, autorități locale, ONG-uri și IMM-uri, capacitatea lor financiară de bună execuție este redusă comparativ cu investitorii comerciali, iar o asemenea obligație ar descuraja participarea activă la tranziția energetică. Directiva (UE) 2018/2001 (RED II) recomandă eliminarea barierelor administrative pentru comunitățile de energie, iar scutirea de garanție ar fi o măsură concretă de sprijin. Comunitățile de energie sunt controlate efectiv de membri din proximitatea proiectelor, ceea ce asigură un angajament real față de implementarea acestora, reducând riscul de abandon sau neexecutare. Prin activitatea lor, aceste comunități contribuie la reducerea sărăciei energetice, la creșterea independenței energetice și la dezvoltarea economică locală. O garanție financiară de bună execuție impusă ar diminua fondurile disponibile pentru investiții în infrastructură și proiecte comunitare. De asemenea, sprijinul autorităților locale și implicarea directă a membrilor comunității asigură un grad ridicat de responsabilitate și seriozitate în implementarea proiectelor, diminuând riscurile pentru operatorii de rețea. Aplicarea unei obligații financiare suplimentare ar fi contraproductivă, având în vedere scopul de interes public al acestor entități și beneficiile sociale și economice pe care le generează.

Un alt element propus prin proiectul de lege, este **modificarea prevederilor art. 37. Alin. (7) din Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile** și anume prevederile aferente aplicării mecanismului de toleranțe față de dezechilibrele cauzate de producătorii eligibili.

Analizele detaliate interne a fiecărei companii deținător a statutului de producător eligibil denotă că prin implementarea toleranței de $\pm 4\%$ în cazul centralelor electrice fotovoltaice și $\pm 8\%$ în cazul centralelor electrice eoliene, efectul acestora este inexistent practic. Cauza este foarte evidentă – se echivalează PNM cu PNC pentru valoarea $\pm 4\%$ și respectiv $\pm 8\%$ doar în condițiile în care aceasta se încadrează în valoarea dată. În situația în care dezechilibrul constatat depășește toleranțele menționate pe fiecare interval de dispecerizare, atunci întregul dezechilibru se calculează conform alin. (9) art. 37 din Legea 10/2016.

Mai mult de atât, datele calculate pentru membrii asociației indică că „efectul celor $\pm 4\%$ ”, este de sub 0,02%, cu excepția lunii ianuarie 2024 când a constituit în jur de 0,4%. Este important de menționat că marjele de toleranță stabilite prin Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării

energiei din surse regenerabile au fost concepute inițial pentru a proteja producătorii de energie regenerabilă, oferindu-le un beneficiu în situațiile în care prognozele lor de producție nu se adecvau exact cu realitatea. Aceste marje (de +/- 8% pentru centralele eoliene și +/- 4% pentru cele fotovoltaice) au rolul de a permite producătorilor să se abată ușor de la prognoza inițială fără a fi penalizați, protejându-i astfel de riscurile financiare care ar putea apărea din erori de prognoză.

Acest mecanism este menit să asigure stabilitatea financiară a proiectelor și să încurajeze dezvoltarea acestora într-un context în care predictibilitatea surselor de energie regenerabilă este mai dificilă, datorită factorilor imprevizibili precum condițiile meteo și variabilitatea producției. Astfel, în teorie, aceste marje au fost gândite pentru a oferi o oarecare flexibilitate în fața incertitudinii, evitând penalizările excesive pentru devierea de la prognoza inițială, care ar putea afecta negativ rentabilitatea proiectelor.

În contextul acestor argumente și al necesității ca sectorul energetic să răspundă provocărilor actuale și să sprijine tranziția către surse de energie regenerabilă, este imperativ ca aceste modificări legislative să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial. Aceasta ar asigura o implementare rapidă și eficientă a noilor reglementări, care vor sprijini dezvoltarea sectorului energetic din Republica Moldova, contribuind la reducerea blocajelor, stimularea investițiilor dar și cel mai important reducerea dependenței de importurile externe, contribuind la consolidarea securității energetice a Republicii Moldova. Având în vedere și contextul instituirii stării de urgență în sectorul energetic începând cu data de 16 decembrie 2024 pentru un termen de 60 zile, este esențial ca aceste măsuri să fie aplicate prompt pentru a răspunde provocărilor actuale și a facilita o tranziție eficientă și sustenabilă către surse de energie regenerabilă.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Principalele obiective urmărite în contextul promovării prezentului proiect sunt:

- Responsabilizarea titularilor de avize de racordare la rețea prin impunerea unor obligațiuni financiare având drept scop de a reduce blocajele declanșate de cei ce au obținut avizul de racordare și nu construiesc centrale de generare a energiei din surse regenerabile dar și de a eficientiza procesul de conectare a noilor producători de energie la rețea.

Acesta impune ca titularii de avize să îndeplinească obligații sau să poarte răspunderea pentru eventualele întârzieri sau dificultăți legate de racordarea la rețea. În acest fel, se urmărește o mai bună coordonare și planificare a capacităților de producție, precum și construcția centralelor pentru care este eliberat avizul de racordare, în contextul în care există un interes major de investiții pe segmentul energiei produse din surse regenerabile.

- Garanțiile financiare de bună execuție ar responsabiliza investitorii cu intenții reale de a finaliza proiectele de generare a energiei din surse regenerabile.

- Scopurile primordiale ale prevederii propuse sunt: valorificarea avizelor de racordare emise și construcția unităților de generare, atingerea țintelor de decarbonizare către anul 2030 de peste 900 MW construiți dar și reducerea dependenței de importuri în condițiile crizei energetice.

- Îmbunătățirea prevederilor cu privire la mecanismele de toleranță pentru dezechilibrele cauzate de producătorii de energie din surse regenerabile (eoliene și fotovoltaice) cu statut de producător eligibil prin asigurarea că producătorii sunt remunerați pentru surplusul de energie generat dincolo de prognoza inițială.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele prevederi ale proiectului includ modificări la Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică după cum urmează:

- Introducerea obligației solicitanților, potențiali producători de energie electrică privind depunerea garanțiilor financiare la eliberarea avizelor de racordare pentru centralele electrice a căror capacitate depășește 0,2 MW. În cazul în care solicitantul pune în funcțiune centrala electrică de capacitatea indicată în avizul de racordare, garanția financiară de bună execuție se rambursează solicitantului. În cazul în care nu se construiește centrala electrică garanția financiară de bună execuție se folosește de către Operatorul de sistem. În cazul în care centrala electrică pusă în funcțiune este de o capacitate mai mică decât cea indicată în avizul de racordare, atunci garanția financiară de bună execuție în proporția capacității centralei electrice construită din cea inclusă în avizul de racordare se rambursează solicitantului, iar restul se transferă la operatorul de sistem.

De asemenea proiectul prevede că sunt scutiți de depunerea garanției financiare de bună execuție a avizului de racordare obținut titularii de avize de racordare pentru centrala sau centralele electrice pentru care au obținut statut de producător eligibil și comunitățile energetice din surse regenerabile.

În această ordine de idei, conform prevederilor proiectului, depunerea garanției financiare de bună execuție, pentru titularii avizelor de racordare valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, doar în cazul prelungirii acestora va crea un echilibru între protecția investitorilor existenți și necesitatea de a debloca capacitățile neutilizate.

Suplimentar, prevede și o măsură de compromis, și anume dreptul titularilor de avize obținute până la data intrării în vigoare a prezentei legi, precum și a avizelor prelungite până la intrarea în vigoare a prezentelor modificări, de a renunța benevol la acestea până la 30 iunie 2025. Această prevedere oferă o oportunitate clară de eliberare voluntară a capacităților neutilizate, prevenind stagnarea investițiilor în regenerabile. Oferirea unui termen clar pentru renunțarea benevolă elimină acțiunile speculative și permite redistribuirea rapidă a capacităților disponibile către investitori serioși. În caz contrar, dacă nu vor construi centralele electrice, la expirarea termenului de valabilitate a avizului de racordare vor achita o taxă de nevalorificare.

Aplicarea taxei de nevalorificare a avizelor, reprezintă un instrument necesar pentru descurajarea blocării capacităților fără intenția reală de implementare a proiectelor. Taxa de nevalorificare stimulează titularii avizelor să ia decizia finală: fie continuă proiectul și fac investiții, fie renunță și eliberează capacitatea pentru alți investitori, până la data de alternativă propusă – 30 iunie 2025. Titularii avizelor care nu le valorifică la termen vor fi sancționați printr-o taxă de nevalorificare între 50%-70% din cuantumul garanției financiare de bună execuție. Suma exactă a a taxei se va stabili în funcție de etapa în care se află proiectul, oferind astfel o abordare echitabilă. Taxele colectate vor fi transferate în bugetul de stat.

Modificări la art. 37 alin (7) din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile după cum urmează:

Se propune îmbunătățirea prevederilor actuale privind marjele de toleranță pentru dezechilibrele cauzate de producătorii eligibili, din cauză că actualmente în limitele marjelor stabilite prin lege și anume dezechilibrele pozitive, producătorul rămâne neremunerat pentru cantitatea injectată în rețea, generând o inechitate și generând pierderi financiare pentru investitori. Oferirea unei remunerări pentru surplusul de energie chiar și în limitele marjelor stimulează producția de energie regenerabilă și contribuie la îndeplinirea obiectivelor naționale și europene de tranziție energetică. Investitorii vor fi mai încurajați să dezvolte proiecte de energie regenerabilă dacă știu că surplusul lor va fi remunerat corect.

Propunerea de modificare va avea următorul cuprins: (7) În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil, din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central, se află în intervalele +/- 8 %, în cazul centralelor electrice eoliene și +/- 4 %, în cazul centralelor electrice

fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică nu calculează dezechilibru producătorului eligibil respectiv.

În cazul în care poziția netă măsurată a producătorului eligibil, din cadrul grupului de echilibrare al furnizorului central, depășește intervalele +/- 8 %, în cazul centralelor electrice eoliene și +/- 4 %, în cazul centralelor electrice fotovoltaice, de la poziția netă contractuală, furnizorul central de energie electrică calculează dezechilibru producătorului eligibil respectiv doar pentru cantitatea de energie electrică ce depășește intervalele stabilite.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni alternative analizate:

1.1. Crearea unui sistem de evaluare bazat pe capacitățile financiare și istoricul solicitantului, astfel încât doar investitorii cu un istoric solid și cu resurse financiare suficiente să poată obține avize de racordare.

- **Motivul respingerii:** Deși un astfel de sistem ar putea permite identificarea investitorilor serioși, evaluarea subiectivă a capacităților financiare și istoricului ar putea duce la birocratizare excesivă și riscuri de inechitate în aplicarea regulilor. Mai mult, evaluarea nu ar oferi un mecanism de responsabilizare imediată și financiară, astfel că problema blocării capacităților rețelei ar continua să persiste.

1.2. Implementarea unui sistem în care numărul de avize de racordare pentru capacități mari să fie limitat anual, pentru a preveni supraîncărcarea rețelei cu solicitări care nu sunt urmate de proiecte de generare.

Motivul respingerii: Această abordare ar restricționa dezvoltarea sectorului de energie regenerabilă și ar putea crea un cadru ineficient pentru atragerea investițiilor. Limitarea avizelor nu ar soluționa problema alocării incorecte a capacităților de rețea și nu ar stimula în mod activ investițiile reale. De asemenea, ar putea afecta capacitatea rețelei de a răspunde cerințelor pieței într-un context de tranziție energetică accelerată.

1.3. Stabilirea cerinței față de ANRE să elaboreze și să aprobe în termen de 2 cuantumul garanției și condițiile în care trebuie depusă garanția financiară, cuantumul garanției financiare și cazurile în care garanția financiară de bună execuție integral sau parțial se restituie solicitantului sau se transferă

2.1. Modificarea marjelor de toleranță (de exemplu, creșterea acestora la +/- 10% sau mai mult), pentru a permite o mai mare flexibilitate în cazul fluctuațiilor de producție.

Motivul respingerii: Deși această soluție ar oferi mai multă flexibilitate producătorilor, nu rezolvă problema corectitudinii remunerării pentru surplusul de energie produs în marjele existente. În plus, schimbarea marjelor de toleranță ar putea crea confuzie pe piață și ar afecta alinierea la reglementările europene. Modificarea marjelor nu ar adresa complet echitatea în remunerarea producției de energie și nu ar sprijini în mod adecvat stimularea investițiilor în sectorul energiei regenerabile.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Impactul asupra sectorului public a aprobării prezentei hotărâri de modificare, fără a necesita resurse financiare suplimentare, va duce la:

Rezolvarea blocajelor de capacitate: Sectorul public va observa o îmbunătățire semnificativă în gestionarea capacităților de racordare ale rețelei electrice, deoarece solicitările speculative vor fi reduse. Garanțiile financiare vor încuraja doar solicitările serioase, iar operatorii de rețea nu vor mai fi nevoiți să aloce capacități de racordare pentru proiecte care nu se concretizează. Aceasta va duce la o mai bună utilizare a resurselor rețelei și va elibera capacități pentru investitori reali.

Totodată, Sectorul public, în speță, autoritățile publice locale care solicită avize de racordare a centralelor electrice fotovoltaice vor putea obține avize de racordare, datorită reducerii numărului de avize de racordare solicitate ca urmare a reconfirmării intenției prin depunerea garanțiilor financiare.

Ministerul Energiei și Agenția Națională pentru Reglementare în energetică a recepționat petiții din partea autorităților publice locale dar și persoane fizice care doresc să racordeze centrale pentru consumul propriu dar nu o pot face din cauza lipsei teoretice a capacității în rețea.

De menționat că doar pentru anul 2024 în cadrul programului Satul European au fost aprobate spre finanțare 36 de parcuri fotovoltaice cu puterea totală de 2,8 MW.

Motivarea investitorilor și atragerea de noi investiții: Acest sistem va stimula investitorii să-și asume riscurile asociate cu energia regenerabilă, știind că pot fi remunerați pentru surplusul de energie. Sectorul public va beneficia de o creștere a investițiilor în infrastructura energetică regenerabilă, ceea ce va contribui la consolidarea unei economii verzi și durabile.

Creșterea stabilității financiare a producătorilor de energie: Măsura va reduce incertitudinile financiare ale producătorilor de energie regenerabilă, oferindu-le o mai bună predictibilitate în privința veniturilor generate. Acesta va permite sectorului public să beneficieze de o dezvoltare mai rapidă a capacităților de generare de energie verde, contribuind la securitatea energetică a țării.

În cazul propunerii de modificare a Legii nr. 10/2016, aceasta nu are un oarecare impact asupra sectorului public.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Proiectul dat nu presupune careva cheltuieli bugetare suplimentare și nu se anticipează dificultăți în implementarea acestuia.

Cu toate acestea, Dacă investitorii nu reușesc să finalizeze proiectele în termenul stabilit (2 ani), garanțiile financiare vor fi transferate operatorilor de sistem. Aceste venituri ar putea constitui o sursă suplimentară de finanțare pentru proiectele de dezvoltare.

Taxa pentru neexecutare a avizelor se va aplica doar pentru titularii de avize care au obținut avizul până la intrarea în vigoare a legii, precum și titularii care au prelungit avizul de racordare, până la intrarea în vigoare a legii, pentru a descuraja speculațiile cu avizele de racordare și valorificarea acestora.

Depunerea unei garanții financiare de bună execuție ar putea descuraja investitorii neserioși sau pe cei care încă nu dispun de resursele necesare pentru implementarea efectivă a proiectelor. Astfel, se asigură o mai bună planificare a proiectelor, reducând presiunea asupra operatorului de sistem și minimalizând riscul de blocaj al capacitaților de racordare.

În cazul propunerii de modificare a Legii nr. 10/2016, Orice producător eligibil pentru valoarea în deficit - 4/8% a dezechilibrului, va returna banii la prețul de exercitare, respectiv pentru valoarea în exces de +4/8% va încasa banii la prețul de exercitare.

Acesta va reprezenta o echitate pentru toți producătorii eligibili din cadrul PRE-009, care, conform datelor din ultimele 10 luni ale anului 2024 denotă că prețurile dezechilibrelor sunt inferioare prețurilor de exercitare sau, în cazul celor pozitive, mai mici decât 50% din prețul de exercitare.

Respectiv PRE-009 nu va putea încasa venituri sau manifesta pierderi pentru situația dată. În cazul în care prețurile vor fi exponențial mari (atât pe negativ cât și pe pozitiv) atunci există măsura de suport care va limita și capacitatea producătorilor eligibili de a da prognoze pesimiste / optimiste precum vor fi protejați de speculații de preț sau natură similară. Efectul acestei măsuri va permite ca Producătorii eligibili să poată să-și ajusteze dezechilibrele efective la nivelul de sub 3%, ceea ce ar însemna că măsura asumată de Legea 10/2016 în redacția modificată în anul 2023 să-și atingă scopul.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Introducerea garanțiilor financiare de bună execuție pentru solicitanții de avize de racordare vine să stabilească principii generale privind necesitatea depunerii de către solicitanții și deținătorii de avize de racordare pentru racordarea centralelor electrice, fără ajustarea și/sau aprobarea unor acte normative secundare astfel fiind evitată întârzierea aplicării mecanismului propus și eliberarea congestiilor în rețelele electrice datorate solicitanților și deținătorilor de avize de racordare care de fapt nu intenționează să le fructifice. Valoarea garanției financiare propuse (lei/kW) reprezintă echivalentul mediei garanției de bună execuție depusă de beneficiarii statutului de producător eligibil mic. De menționat, că prevederi similare privind aplicarea unui mecanism de garanții financiare la eliberarea avizelor de racordare este aplicat și în alte state din Uniunea Europeană precum Spania (RD 1183/2020) și Estonia.

Depunerea unei garanții de doar 2% din costul total al investiției este o povară financiară de bună execuție relativ mică. În alte țări (de exemplu, Polonia și Spania), garanțiile financiare pentru proiectele de energie regenerabilă variază între 3% și 10% din investiția totală, ceea ce le face mult mai restrictive.

Cu toate acestea, merită a fi menționate următoarele impacturi:

Actorii privați ar putea percepe acest mecanism ca fiind o barieră de intrare pe piață, în special pentru companiile mici, care dispun de capital limitat. Deși acest mecanism poate părea restrictiv, el asigură că resursele financiare rămân în sectorul energetic, fiind utilizate pentru dezvoltarea infrastructurii critice. Pe termen lung, această măsură poate sprijini sectorul privat printr-un acces mai bun la rețelele de transport și distribuție.

Această măsură va reduce incertitudinile cu privire la **accesul la rețea**. Cu un control mai strict, companiile vor putea planifica mai bine investițiile și vor avea mai multă certitudine privind accesul la infrastructura de rețea. În același timp, acest mecanism ar putea **crește presiunea asupra investitorilor privați**, care trebuie să finalizeze proiectele la timp sau să piardă garanțiile.

Estimările pentru impactul bugetar al operatorilor de sistem ar trebui să ia în considerare următoarele ipoteze:

Capacitatea totală instalată vizată: De exemplu, pentru 1.000 MW de capacitate planificată, valoarea totală a garanțiilor ar fi de 16 milioane de euro.

Rata de realizare a proiectelor: Conform datelor din Europa de Sud-Est, rata de realizare a proiectelor din surse regenerabile variază între 50-70%, în funcție de contextul economic și legislativ din fiecare țară.

Impactul asupra bugetului: Dacă rata de nefinalizare a proiectelor este de 30%, pentru 1.000 MW, garanțiile reținute ar putea ajunge la 5,2 milioane de euro (30% din 16 milioane de euro).

Conform informațiilor disponibile, rata de realizare a proiectelor în Europa de Sud-Est, este prezentată mai jos:

România: Rata de finalizare a proiectelor de energie regenerabilă se situează între 50-60%, cu multe proiecte blocate din cauza problemelor de reglementare și acces la finanțare.

Bulgaria: Rata de realizare a proiectelor de energie regenerabilă este de aproximativ 60-70%, având în vedere stabilitatea cadrului de reglementare din ultimii ani.

Grecia: Aici, rata de realizare a proiectelor este mai mare, de aproximativ 70%, datorită accesului la fonduri europene și a unui cadru de reglementare mai predictibil.

Garanția financiară de bună execuție se utilizează de operatorul de sistem în scopul dezvoltării rețelei electrice, acestea fiind descrise în Hotărârea care va fi aprobată de ANRE, în cazul în care nu vor fi respectate condițiile prezentei Hotărâri

Modificările referitoare la **marjele de toleranță** vor permite producătorilor de energie regenerabilă să fie **remunerați** pentru surplusul de energie produs chiar și atunci când acesta se află în marjele de toleranță (+/- 4% pentru fotovoltaice și +/- 8% pentru eoliene). Acest lucru va contribui la reducerea riscurilor financiare ale investitorilor și va stimula dezvoltarea proiectelor de energie regenerabilă.

4.4. Impactul social

Proiectul va contribui la diversificarea surselor de energie, reducând astfel dependența de resursele fosile și sporind siguranța energetică a țării. Acest lucru poate duce la prețuri mai mici la energie pe termen lung, beneficiind astfel populația în ansamblu.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul nu abordează problematica datelor cu caracter personal, iar implementarea și aplicarea acestuia nu implică prelucrarea unor astfel de date.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Impactul asupra echității și egalității de gen al proiectului depinde în mare măsură de modul în care este implementată. Este esențial ca autoritățile și operatorii economici implicați să adopte politici și măsuri specifice care să asigure acces egal la oportunități economice, educaționale și de participare la decizii pentru ambele genuri. Numai printr-o abordare proactivă și incluzivă se poate garanta că regulamentul contribuie la promovarea echității și egalității de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul va contribui la diversificarea surselor de energie stimulând investițiile, reducând astfel dependența de resursele fosile și sporind siguranța energetică a țării.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Prin prezentul proiect se încurajează investițiile reale în unitățile de generare a energiei din surse regenerabile. Acest lucru, poate duce la reducerea facturilor la energie pentru populație, reducând importurile de energie din surse regenerabile și diminuând amprenta de carbon având un impact pozitiv asupra sănătății.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Anunțul de inițiere a proiectului a fost plasat pe platforma web (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13669) în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică. La etapa elaborării versiunii inițiale a proiectului, nota de fundamentare, prin scrisoarea Nr. 04-3117 din 12 decembrie 2024, au fost transmise Operatorilor Sistemului de Distribuție, Operatorul Sistemului de Transport și Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică pentru a se expune în scopul consolidării unui proiect fundamentat. Totodată, în conformitate cu pct. 221 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 311-313, art.631), și conform deciziilor luate în ședința secretarilor generali din data de 30 decembrie 2024, Cancelaria de Stat a transmis spre avizare/expertizare proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024), următoarelor autorități prin scrisoarea cu Nr.18-69-14432 din 30 decembrie : Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Agenția Proprietății Publice, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, fiind plasat inclusiv pe platforma web (https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13737).

Suplimentar, prin scrisoarea nr. 04-3269 din 31 decembrie 2024, setul a fost transmis spre consultări publice actorilor principali din sector și părților interesate, termenul limită stabilit fiind 5 ianuarie 2025. Urmare a expirării termenului de consultare/avizare, au fost recepționate propunerile și obiecțiile din partea autorităților publice menționate supra, Operatori ai Sistemului de Distribuție și Operatorul Sistemului de Transport, agenție dar și din partea asociațiilor și mediului privat. Conform procedurilor, proiectul de lege a fost transmis spre expertizare prin scrisoarea nr. 04-120 din 16 ianuarie 2025, ulterior fiind recepționate avizele din partea Centrului Național Anticorupție și Ministerul Justiției.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (mecanism de responsabilizare a solicitanților de avize de racordare și îmbunătățirea toleranțelor pentru dezechilibrele producătorilor eligibili) (număr unic 1150/MEn/2024) a fost transmis spre expertizare prin scrisoarea nr. 04-120 din 16 ianuarie 2025. Ulterior, au fost recepționate expertizele din partea Centrului Național Anticorupție (nr. 06/2/836 din 20.01.2025) și Ministerul Justiției (04/2-555 din 17.01.2025) – proiectul de Lege fiind avizat pozitiv, iar comentariile/proponerile de îmbunătățire au fost integrate.

În scopul respectării prevederilor din subsecțiunea 3.7. *Depășirea divergențelor, definitivarea și prezentarea proiectelor de acte pentru examinare Guvernului din Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018*, precum și a indicației Prim-ministrului, din *Procesul Verbal nr. 3 al ședinței de lucru a membrilor Guvernului din 3 februarie 2025*, Ministerul Energiei a organizat de comun mai multe ședințe cu reprezentanții Ministerului Justiției, pentru analiza și definitivarea versiunii finale pe marginea proiectului de modificare a unor acte normative (număr unic 1150/MEn/2024), aferent expertizei juridice cu nr. 04/2-555 din 17.01.2025. *Procesul verbal nr.1/2025 al ședinței de lucru al Ministerului Energiei de comun cu Ministerul Justiției*, fiind expediat către Cancelaria de Stat.

Urmare a ședințelor, au fost agreeate modificările necesare la proiect, acestea fiind prezentate de către doamna Secretară de Stat, Carolina NOVAC, în cadrul Ședinței de Lucru a Membrilor Guvernului la data de 14 februarie 2025, fiind avizat pozitiv și introdus pe ordinea de zi a Ședinței Guvernului din 19 februarie 2025.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea proiectului va prevedea modificări la Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

În scopul implementării prezentei modificări, ANRE va elabora cadrul normativ secundar, și anume o hotărâre în termen de 1 lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, care va descrie succint condițiile, cuantumul garanției, perioada de depunere, etc.

Secretară de Stat

/semnat electronic/

Carolina NOVAC

Digitally signed by Novac Carolina
Date: 2025.02.18 17:20:09 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ



Ex. BRAGA Dan
e-mail: dan.braga@energie.gov.md